

Okoliczności i konsekwencje opanowania przez talibów miasta Kunduz w północno-wschodnim Afganistanie na przełomie września i października 2015 roku

Abstrakt

Celem artykułu jest przedstawienie okoliczności i konsekwencji czasowego przejścia przez talibów kontroli nad miastem Kunduz, zlokalizowanym w północno-wschodnim Afganistanie. W materiale postawiono dwie główne tezy. Zgodnie z pierwszą – talibowie są zdolni do prowadzenia złożonych i skoordynowanych operacji militarnych we wszystkich częściach kraju. Druga teza zakłada, że zajęcie Kunduzu miało znacznie symboliczne, ponieważ z jednej strony ukazało fiasko działań NATO w Afganistanie i słabość afgańskich sił bezpieczeństwa, a z drugiej – siłę, determinację i jedność talibów.

Słowa kluczowe: Afganistan, talibowie, Kunduz, rebelia

Abstract

The aim of the article is to present the circumstances and consequences of temporal taking over by the Taliban the control of the city of Kunduz, located in north-eastern Afghanistan. The article erected two main theses. According to the first thesis, the Taliban are able to carry out complex and coordinated military operations in all parts of the country. The second thesis is that the seizure of Kunduz was much symbolic, because on the one hand revealed the failure of NATO operations in Afghanistan and the weakness of the Afghan security forces, and on the other the strength, determination and unity of the Taliban.

Key words: Afghanistan, Taliban, Kunduz, rebellion

Kunduz to niespełna 250-tysięczne miasto, co plasuje go na piątym miejscu co do wielkości miast w Afganistanie. Pełni funkcję stolicy sąsiadującej z Tadżykistanem prowincji o tej samej nazwie. Położony jest w północno-wschodnim Afganistanie, uznawanym po wojnie za rejon relatywnie bezpieczny¹. Podczas wyzwalania Afganistanu przez Amerykanów od zbrodniczego reżimu talibów w 2001 roku miasto było jednym z poważniejszych bastionów ich obrony. Oddziały Raszida Dostuma i Mohammada Atty Nur z Sojuszu Północnym wraz z jednostkami amerykańskimi okrążyły w rejonie Kunduzu ok. 5 tys. talibów z różnych grup etnicznych i międzynarodowych dżihadystów z Al-Kaidy². Wielu z obrońców miasta nie pochodziło z Afganistanu, a wśród obcych narodowości dominowali Pakistańczycy³. Oddziały lądowe armii wyzwolicielskiej otrzymywały wsparcie ze strony amerykańskiego lotnictwa, które bombardowało pozycje nieprzyjaciela. Gdy szeregowi talibowie próbowali się poddać pod naporem wroga, ostrzeliwani byli przez bojowników Al-Kaidy⁴. 26 listopada miasto ostatecznie zostało zdobyte. W brutalny sposób rozprawiono się wtedy z broniącymi go talibami i dżihadystami, których do niewoli dostało się ponad tysiąc. Część z nich zamordowano na miejscu, między innymi dusząc w kontenerach, a resztę wywieziono do fortecy Kala-i Dżanga, w okolicach Mazar-i Szarif. Znęcanie się nad więźniami i obawa przed egzekucją doprowadziły do buntu, który został krwawo stłumiony⁵.

Podczas realizacji przez NATO w Afganistanie operacji Międzynarodowych Sił Wsparcia Bezpieczeństwa (International Security Assistance Force – ISAF) prowincja Kunduz znajdowała się w rejonie odpowiedzialności Dowództwa Regionalnego – Północ (Regional Command – North – RC-N). Ochroniana była przez stacjonujący w mieście Kunduz kontyngent niemiecki i szkolony przez Niemców 209 Korpus Afgańskiej Armii Państwowej (Afghan National Army – ANA) z siedzibą w Mazar-i Szarif. Mimo że odpowiedzialni za prowincję Niemcy mieli bogate doświadczenie w realizacji operacji utrzymania pokoju, to poddawano w wątpliwość ich zdolności w zakresie prowadzenia ofensywnych działań przeciwrebelianckich. Wynikało to z wieloletnich ograniczeń nakładanych na Bundeswehrę co do możliwości udziału jej żołnierzy

¹ E. Graham-Harrison, *However long it lasts, Taliban capture of Kunduz is a major blow to Afghan government*, „The Guardian”, 29 September 2015, <http://www.theguardian.com/world/2015/sep/29/taliban-capture-kunduz-major-blow-afghan-government> [dostęp: 22.12.2016].

² S. G. Jones, *In the Graveyard of Empires. America's War in Afghanistan*, New York–London 2010, s. 92.

³ K. Baker, *War in Afghanistan. A short History of Eighty Wars and Conflicts in Afghanistan and the North-West Frontier 1839–2011*, Rosenberg 2011, s. 209.

⁴ Ł. Jureńczyk, *Polska misja w Afganistanie. Wojsko Polskie w operacji reagowania kryzysowego NATO*, Bydgoszcz 2016, s. 54.

⁵ Idem, *Wojna z talibami i Al-Kaidą. Afganistan w latach 1994–2012*, Toruń 2013, s. 188.

w operacjach bojowych poza granicami kraju. Co za tym idzie, niemieccy żołnierze nie mieli wystarczającego wyszkolenia i doświadczenia w tym zakresie oraz odpowiednio przystosowanego sprzętu bojowego czy też zdolności wywiadowczych skutecznych przy realizacji tego typu operacji⁶. W mieście Kunduz był również zlokalizowany prowadzony przez Niemców Prowincjonalny Zespół Odbudowy (Provincial Reconstruction Team – PRT), którego działalność nie budziła poważniejszych zastrzeżeń. Niemniej jednak sytuacja bezpieczeństwa w tym początkowo bardzo spokojnym rejonie ulegała stopniowemu pogarszaniu. Nie było to jednak zjawisko odosobnione, ponieważ rebelianci wzmacniali swoje wpływy i intensyfikowali działania zbrojne na obszarze całego kraju. Międzynarodowe kontyngenty wojskowe nie były w stanie zapewnić mieszkańcom kraju minimum bezpieczeństwa, co setki tysięcy z nich skazywało na współpracę z talibami. Ponadto działania NATO i armii partnerskich, pociągające za sobą tysiące ofiar wśród cywilów i wielokrotnie upokarzające Afgańczyków, z roku na rok zwiększały opór społeczny wobec stacjonujących w kraju obcych wojsk⁷.

W Kunduzie, podobnie jak w innych prowincjach, swoje oddziały mieli lokalni watażkowie, którzy dopuszczali się różnych form nadużyć wobec ludności, włącznie z wymuszeniami, grabieżami i napadami. Spotykało się to z milczącym przyzwoleniem ze strony władz centralnych i prowincjonalnych, które liczyły, że ugrupowania te będą ważnym sojusznikiem w powstrzymaniu rozwoju wpływów talibów. Kompromis był konsekwencją słabości Afgańskich Państwowych Sił Bezpieczeństwa (Afghan National Security Forces – ANSF). W praktyce jednak działo się przeciwnie, niż zakładano, tj. nadużycia grup paramilitarnych pogłębiały frustrację mieszkańców, ich sprzeciw wobec władz i wzrost przyzwolenia na działania talibów. Mianowany przez prezydenta Ashrafa Ghaniego gubernator prowincji Mohammad Omar Safi, pochodzenia tadżyckiego, był mocno krytykowany za nieudolność sprawowania władzy. Przede wszystkim zarzucano mu nieumiejętność w zapewnieniu mieszkańcom bezpieczeństwa po wycofaniu się międzynarodowych sił i niezdolność do pobudzenia rozwoju gospodarczego prowincji. Talibowie już wcześniej sukcesywnie umacniali swoje wpływy na tym obszarze, a od 2014 roku próbowali zagrozić stolicy prowincji, jednak wtedy ich ataki były skutecznie odpierane. Z powodu wiosennej ofensywy talibów z 2015 roku w maju do Kunduzu zostały wysłane wzmocnienia w postaci dodatkowych jednostek ANA. Wbrew oczekiwaniom mieszkańców miasta nie przeprowadziły one jednak poważniejszej ofensywy przeciwko działającym w rejonie rebeliantom. Rozmieszczono jedynie posterunki na rogatkach miasta, aby powstrzymać talibów od

⁶ S. G. Jones, op. cit., s. 251.

⁷ A. H. Sinno, *Organizations at War in Afghanistan and Beyond*, Ithaca 2008, s. 272.

wkraczania na jego teren. Dzięki temu talibom już w czerwcu 2015 roku udało się przejąć pełną kontrolę nad dystryktami Chahrdara na zachodzie i Archi na wschodzie prowincji. Wykorzystali niechęć do lokalnych prorządowych watazków i udało im się również uzyskać znaczne wpływy w Khanabad, ostatnim z pięciu dystryktów w prowincji otaczających dystrykt centralny. W ten sposób zatoczyli pierścień wokół jej stolicy⁸. Czasowe przejście kontroli nad miastem Kunduz przez talibów było więc konsekwencją złego zarządzania, frustracji mieszkańców, słabości lokalnych sił bezpieczeństwa i dobrego wyczucia czasu przez rebeliantów⁹.

Atak na Kunduz rozpoczął się ok. godz. 3.00 w nocy z 27 (niedziela) na 28 września 2015 roku skoordynowanym uderzeniem kilku grup bojowników, łącznie stanowiących ok. 500 osób. Uderzenie nastąpiło z trzech różnych kierunków. Pierwsza grupa rebeliantów przejęła posterunek Afgańskiej Lokalnej Policji (Afghan Local Police – ALP) w Now Abad, około trzech kilometrów na południowy zachód od miasta. Później wkroczyła ona do wioski Zakhel, zbliżając się do centrum miasta. Druga grupa, atakująca z kierunku północno-zachodniego, oczyściła posterunek ALP, zlokalizowany w dawnym ISAF PRT, i zdobyła znajdującą się pod miastem wieś Old Zakhel. Trzecia grupa z kolei zaatakowała ze wschodu, przejmując posterunki Afgańskiej Policji Państwowej (Afghan National Police – ANP) i ALP we wsi Kala-ye Gaw, znajdującej się kilka kilometrów od głównego ronda w Kunduzie, zwanego Chawk. Po kilku godzinach walk wkroczone do starej części Kunduzu. Równoczesny atak na miasto z trzech kierunków i upadek posterunków broniących dostępu do miasta zniszczyły pewność ANSF stacjonujących w stolicy prowincji¹⁰.

Rebelianci zamknęli cztery główne drogi prowadzące do Kunduzu, w tym arterię łączącą go z lotniskiem. Zablokowanie miasta zarówno ograniczyło możliwość ucieczki tysiącom cywilów, jak i przedostania się do niego dodatkowych żołnierzy i funkcjonariuszy z ANSF. Talibowie zajęli dogodne pozycje, które miały umożliwić im rażenie ogniowe ewentualnych posiłków przybywających do Kunduzu. Zaczęli także rozmieszczać na drogach improwizowane ładunki wybuchowe (Improvised Explosive Devices – IED)¹¹. Po wkroczeniu

⁸ O. Ali, *The 2015 Insurgency in the North (3): The fall and recapture of Kunduz*, <https://www.afghanistan-analysts.org/the-2015-insurgency-in-the-north-3-the-fall-and-recapture-of-kunduz/> [dostęp: 22.12.2016].

⁹ TRTWorld, *What the battle of Kunduz means for Afghanistan*, 5 October 2016, <http://www.trtworld.com/asia/what-the-battle-of-kunduz-means-for-afghanistan-200356> [dostęp: 24.12.2016].

¹⁰ O. Ali, op. cit.

¹¹ J. Raubo, *Kunduz w rękach talibów. „Przykład afgańskiej rzeczywistości”*, „Defence24.pl”, 29 września 2015, <http://www.defence24.pl/265505,kunduz-w-rekach-talibow-przyklad-afganskiej-rzeczywistosci#> [dostęp: 22.12.2016].

do miasta rebelianci przede wszystkim skierowali siły na budynki lokalnych władz i bazy ANSF. To właśnie ich personel bronił się najdłużej, jednak trwało to zaledwie kilka godzin. Kolejnymi celami ataków były banki, biura i sklepy. Uwolniono również 600 więźniów z miejskiego więzienia, z których ok. 100 powiązanych było z talibami. Przywódca ruchu talibów mułła Akhtar Mohammad Mansour ogłosił za pośrednictwem Internetu, że po 14 godzinach walk całe miasto zostało zdobyte¹². W wyniku naporu wroga oddziały ANSF opuściły Kunduz, wycofując się w kierunku portu lotniczego. Na jego terenie znalazło się ponad 5 tys. żołnierzy i funkcjonariuszy ANSF. Z bazy lotniczej prowadzone były późniejsze akcje bojowe przeciwko talibom¹³. Po południu 30 września, po dwóch dniach walk, poddano również starożytną twierdzę Bala Hisar z punktem widokowym na miasto Kunduz. Około godz. 17.00 wycofało się z niej kilkuset żołnierzy, policjantów i pracowników agencji wywiadu brojących fortyfikacji¹⁴.

Po zdobyciu miasta talibowie dopuścili się wielu aktów przemocy i barbarzyństwa. Doszło do grabieży i podpażeń budynków rządowych, biur firm i organizacji pozarządowych. Bojownicy chodzili po domach w poszukiwaniu pracowników agend rządowych, których poddawano różnym formom represji. Zastraszali mieszkańców miasta, grożąc śmiercią za jakiegokolwiek przejawy nieposłuszeństwa. Specjalny przedstawiciel Narodów Zjednoczonych w Afganistanie Nicholas Hysom informował o pozasądowych egzekucjach i porwaniach¹⁵. Dochodziło do przymusowego rekrutowania mieszkańców do oddziałów, co dotyczyło również dzieci. Według Leili Zerrougui, Specjalnej Przedstawiciel Narodów Zjednoczonych ds. Dzieci i Konfliktów Zbrojnych, w bitwie o Kunduz rebelianci wykorzystali kilkadziesiąt dzieci w wieku od 10 do 15 lat. Nie jest to nowe zjawisko, ponieważ już wcześniej talibowie rekrutowali lub porywali małoletnich w celu uczynienia z nich zamachowców samobójców lub szpiegów¹⁶.

¹² Ibidem.

¹³ M. Rosenberg, J. Coldstein, *U.S. Role in Afghanistan Turns to Combat Again, With a Tragic Error*, "New York Times", 8 May 2016, <http://www.nytimes.com/2016/05/09/world/asia/afghanistan-taliban-kunduz-doctors-without-borders-airstrike.html> [dostęp: 22.12.2016].

¹⁴ H. Hamdard, *Security forces retreat from Kunduz City's Bala Hisar*, 30 September 2015, <http://www.pajhwok.com/en/2015/09/30/security-forces-retreat-kunduz-city%E2%80%99s-bala-hisar> [dostęp: 24.12.2016].

¹⁵ Contact Reporter, *U.S. airstrikes back Afghan push to retake city from Taliban*, "Chicago Tribune", 30 September 2015, <http://www.chicagotribune.com/news/nationworld/ct-afghanistan-taliban-kunduz-20150930-story.html> [dostęp: 24.12.2016].

¹⁶ P. Gupta, *Q&A: The Taliban's child soldiers in Kunduz*, "Al Jazeera", 14 October 2015, <http://www.aljazeera.com/news/2015/10/qa-taliban-child-soldiers-kunduz-151014110739457.html> [dostęp: 22.12.2016].

Stacjonujące w rejonie oddziały amerykańskie 29 i 30 września ochraniały lotnisko znajdujące się 8 km na południowy wschód od Kunduzu. Nie udało się go zdobyć rebeliantom, ponieważ dzięki prowadzonemu przez Amerykanów ostrzałowi musieli się wycofać do miasta¹⁷. Jak informowali urzędnicy z Pentagonu, naloty były prowadzone zgodnie z zasadami użycia siły (Rules of Engagement – ROE) opracowanymi dla realizowanej misji szkoleniowo-doradczej i wsparcia „Resolute Support”. Zgodnie z nimi dopuszczalne jest prowadzenie ostrzału z powietrza w celu ochrony naziemnych wojsk koalicyjnych, natomiast nie jest możliwe wspieranie działań ofensywnych ANA¹⁸. Samo miasto odbijane było przez żołnierzy i funkcjonariuszy ANSF wspieranych przez amerykańskich komandosów. Siły koalicyjne rozpoczęły operację 30 września ok. godz. 23.00 od wschodniej strony miasta. Ich pierwszym celem był obiekt siedziby prowincjonalnej policji. Ponieważ natrafiły na silny opór i ostrzał wroga, amerykańskie samoloty przeprowadziły 1 października między godz. 00:12 a 03:28 pięć ataków w celu wyeliminowania znajdujących się na ich drodze rebeliantów. Poza ostrzałem z broni ręcznej Amerykanie natknęli się między innymi na przewód do przydrożnego IED i zostali zaatakowani przez samochód z ładunkami wybuchowymi kierowany przez zamachowca samobójcę, jednak nie było poszkodowanych w tych incydentach. Około godz. 4.00 nad ranem Amerykanie i Afgańczycy dotarli do kompleksu policyjnego, w którym zabezpieczyli pozycje obronne. Już po godzinie talibowie przeprowadzili intensywny atak na kompleks z użyciem karabinów szturmowych, ciężkiej broni maszynowej i granatników. Natarcie trwało aż do 3 października, a obrona była możliwa, ponieważ wieczorem 1 października dotarły afgańskie wzmocnienia z zapasami w postaci amunicji, jedzenia i wody¹⁹.

Nad ranem 3 października oddziały afgańskie rozpoczęły akcję opanowania Departamentu Bezpieczeństwa Narodowego (National Directorate of Security – NDS), stanowiącego siedzibę lokalnej agencji wywiadowczej, która znajduje się ok. 500 metrów od kompleksu policyjnego. Był to ważny obiekt, ponieważ zakładano, że talibowie mieli w nim swoje dowództwo. Podczas operacji doszło to zamieszania, w wyniku którego amerykański dowódca w stopniu majora uznał, że Afgańczycy znaleźli się pod ostrzałem wroga kierowanym z budynku NDS, czego nie potwierdziło późniejsze śledztwo. Niemniej jednak wezwał on wsparcie lotnicze w postaci uzbrojonego samolotu AC-130 „Hercules”. Mimo że załoga miała prawidłowe współrzędne, to w wyniku

¹⁷ Contact Reporter, op. cit.

¹⁸ Al Jazeera and agencies, *NATO forces bolster Afghan troops in Battle for Kunduz*, „Al Jazeera”, 30 September 2015, <http://www.aljazeera.com/news/2015/09/nato-forces-bolster-afghan-troops-battle-kunduz-150930054802878.html> [dostęp: 22.12.2016].

¹⁹ M. Rosenberg, J. Coldstein, op. cit.

awarii systemu nakierowywania pomyłono budynki i dokonano ostrzału znajdującego się w sąsiedztwie szpitala. W incydencie zginęły 42 osoby, w tym stanowiący personel szpitala Lekarze bez Granic²⁰. Dowódca sił amerykańskich w Afganistanie gen. John Campbell złożył oficjalne przeprosiny za ten błąd na ręce prezydenta Ashrafa Ghaniego²¹. W kolejnych dniach trwało odbijanie z rąk rebeliantów poszczególnych dzielnic miasta. Stopniowo wypierani byli na tych samych trzech kierunkach, na których przeprowadzili atak. 13 października 2015 roku rzecznik komendanta miejskiego ANP w Kunduzie Sayed Sarwar Hussaini poinformował, że miasto jest wolne od rebeliantów. W odróżnieniu od wcześniejszych przedwczesnych informacji o zwycięstwie tym razem zostało to potwierdzone zarówno przez mieszkańców, jak i samych talibów. Tamci ogłosili, że wycofali się z miasta, aby ograniczyć straty po stronie cywilów²². Całkowite wypchnięcie talibów z miasta Kunduz zajęło więc siłom ANSF i żołnierzom amerykańskim aż 15 dni. Łącznie w bitwie o Kunduz udział wzięło do 1,5 tys. talibskich bojowników²³. Według danych rządowych podczas walk miało zginąć ok. 200 z nich, jednak liczba ta może być istotnie zawyżona²⁴. Dane dotyczące ofiar po stronie obrońców miasta nie zostały ujawnione. Według raportu ONZ śmierć w mieście poniosło również przynajmniej 289 cywilów, a kolejne 559 zostało rannych²⁵.

Opanowanie Kunduzu z wielu względów miało znaczenie symboliczne. Było to pierwsze przejście kontroli przez talibów nad jakimkolwiek ośrodkiem miejskim od 14 lat. Przede wszystkim pokazało ono, że misja ISAF w Afganistanie zakończyła się niepowodzeniem, ponieważ rebelianci stanowią poważne zagrożenie nawet w rejonach uważanych za relatywnie spokojne. Pogłębiło strach mieszkańców kraju, a z samego Kunduzu tysiące cywilów uciekło przed talibami do sąsiednich prowincji. Atak na tak duże miasto uświadomił, że nikt w Afganistanie nie może czuć się bezpieczny. Potwierdziło to także słabość afgańskich sił bezpieczeństwa i fakt, że tylko część z ich żołnierzy i funkcjonariuszy jest gotowa do walki przeciwko rebeliantom. Pokazało również, że

²⁰ Ibidem.

²¹ S. Qazi, *Air strike kills MSF medical Staff in Afghanistan*, "Al Jazeera", 3 October 2015, <http://www.aljazeera.com/news/2015/10/aid-workers-killed-air-strike-afghan-hospital-kunduz-151003043052500.html> [dostęp: 22.12.2016].

²² O. Ali, op. cit.

²³ T. Coghlan, A. Yaqubi, *Taliban vow to march on Kabul after winning fight for key city*, „The Times”, 30 September 2015, <https://www.thetimes.co.uk/article/taliban-vow-to-march-on-kabul-after-winning-fight-for-key-city-zx2mcrq8pg9> [dostęp: 24.12.2016].

²⁴ *Taliban Kunduz attack: Afghan forces claim control of city*, "BBC News", 1 October 2015 (aktualizacja 13 October 2015), <http://www.bbc.com/news/world-asia-34409292> [dostęp 24.12.2016].

²⁵ *At least 848 Afghan civilian casualties in Kunduz*; U.N., "Reuters", 12 December 2015, <https://www.reuters.com/article/us-afghanistan-fighting-report-idUSKBN0TV07720151212> [dostęp 24.12.2016].

bez wsparcia ze strony Amerykanów ANSF jest w zasadzie bezsilne. Z drugiej strony wydarzenie to potwierdziło zdolność talibów do prowadzenia skomplikowanych, szeroko zakrojonych operacji bojowych w różnych częściach kraju. Należy zwrócić uwagę na fakt, że aby ANSF nie mogły skoncentrować się na odbijaniu Kunduzu, talibowie w tym samym czasie przeprowadzili ofensywę w innych prowincjach, w tym w: Baghlan, Tachar i Farach²⁶. W prowincji Nangarhar atak przypuścili z kolei bojownicy tzw. Państwa Islamskiego.

Zdobycie Kunduzu było symboliczną zapowiedzią, że po zrealizowaniu pierwszego z zasadniczych celów stawianych sobie przez rebeliantów, czyli wypędzenia z kraju większości sił międzynarodowych, przystąpiono do realizacji drugiego celu, czyli stopniowego odzyskiwania władzy w państwie. Należy podkreślić, że o ile zdobycie przez talibów głównych miast i tym samym przejęcie władzy w kraju było niemożliwe podczas stacjonowania w nim licznych kontyngentów NATO²⁷, o tyle po ich wycofaniu stało się to prawdopodobne. Atakując miasto, talibowie chcieli również udowodnić, że pozostali zjednoczeni po przejęciu władzy przez mułłę Akhtara Mansoura w lipcu tego samego roku, po śmierci mułły Omara. Nie bez znaczenia był też sam moment ataku, czyli okres Święta Ofiarowania (Id al-Adha), jednego z najważniejszych świąt muzułmańskich, upamiętniającego ofiarę Abrahama w postaci syna Izmaela i jego posłuszeństwo wobec Boga. W ten sposób talibowie zademonstrowali gotowość do złożenia własnej ofiary krwi dla Allaha.

Czasowa okupacja Kunduzu wpłynęła również na działania Stanów Zjednoczonych w Afganistanie. Po zakończeniu operacji ISAF Amerykanie pozostawili w kraju ok. 9,8 tys. żołnierzy w celu szkolenia, doradztwa i wsparcia dla ANSF. Włącznie z wojskami sojuszniczymi z NATO liczba zagranicznych żołnierzy wynosiła ok. 13 tys. W związku z tym możliwość udziału Amerykanów w działaniach bojowych została radykalnie ograniczona²⁸. Amerykańskie dowództwo planowało dalszą redukcję personelu wojskowego, jednak wydarzenia z Kunduzu doprowadziły do przekonania, że działanie takie byłoby przedwczesne²⁹. 15 października 2015 roku prezydent Barack Obama zdecydował o przedłużeniu zaangażowania militarnego USA w tym kraju na rok 2017. Planowaną redukcję amerykańskich sił do 5,5 tys. żołnierzy przełożono na koniec 2016 lub początek 2017 roku. Jednocześnie amerykański prezydent wyraził

²⁶ A. Gersz, *Afganistan: Krwawe walki o Kunduz, Siły rządowe próbują odbić miasto z rąk talibów*, „Polska Times”, 30 września 2015, <http://www.polskatimes.pl/artukul/8959402,afganistan-krwawe-walki-o-kunduz-sily-rzadowe-probuja-odbic-miasto-z-rak-talibow,id,t.html> [dostęp: 24.12.2016].

²⁷ J. J. Collins, *Understanding War in Afghanistan*, Washington D. C. 2011, s. 111.

²⁸ N. Rahim, R. Nordland, *2 U.S. Soldiers and 30 Afghans Killed in Kunduz Battle*, „New York Times”, 3 November 2016, http://www.nytimes.com/2016/11/04/world/asia/us-military-afghanistan-kunduz.html?_r=0 [dostęp: 22.12.2016].

²⁹ Contact Reporter, op. cit.

złudną nadzieję, że dzięki temu wsparciu wojna w Afganistanie szybko dobiegnie końca³⁰. W rzeczywistości należy jednak założyć, że okres stacjonowania amerykańskich wojsk będzie przedłużony na kolejne lata.

Przejęcie na przełomie września i października 2015 roku przez rebeliantów kontroli nad Kunduzem nie było ostatnią próbą opanowania miasta. Również w późniejszym okresie talibowie przeprowadzali ataki na stolicę prowincji. Było to możliwe między innymi dzięki wywiezionym z Kunduzu w 2015 roku zapasom broni, amunicji i pojazdom. W 2016 roku rebelianci regularnie przeprowadzali nocne ataki na rządowe punkty kontrolne w mieście, a czasem nawet w trakcie dnia blokowali drogi w odległości zaledwie kilku mil od jego centrum³¹. Najbardziej spektakularny był atak w rocznicę wydarzeń z 2015 roku, który miał miejsce 3 października 2016 roku. Doszło wtedy w mieście do regularnej bitwy między talibami a oddziałami ANSF. Rebelianci bez większych problemów przebili się przez siły ochraniające Kunduz i opanowali kilka posterunków kontrolnych. Zamachowcy czasowo przejęli kontrolę nad częścią centrum miasta. Lokalne jednostki ANSF otrzymały wtedy wsparcie przybyłych z Kabulu afgańskich jednostek specjalnych, amerykańskich jednostek specjalnych i amerykańskiego lotnictwa³². Walki były toczone głównie w rejonie kompleksów lokalnych władz, dowództwa policji i NDS. Według oficjalnych danych został zabity jeden funkcjonariusz ANP. Ponadto rannych miało zostać 151 osób, w tym 4 policjantów. Tysiące cywilów opuściło Kunduz z obawy przed utratą życia. 4 października udało się odzyskać pełną kontrolę nad centrum miasta, jednak operacja przeciwrebeliancka trwała w mieście aż do 12 października. W jej wyniku miało dojść do zabicia 64 bojowników, w tym przywódcy talibów z sąsiadującej z Kunduzem prowincji Tachar, Qari Shamsuddina³³.

Obecność oddziałów talibskich w okolicach miasta jest znaczna, a ich wpływy większe niż wojsk rządowych. Talibowie kontrolują szereg dróg dojazdowych do miasta Kunduz, jak również znaczne obszary tej i sąsiednich prowincji. Stacjonujący tam żołnierze i funkcjonariusze ANSF są wyczerpani

³⁰ M. Rosenberg, M. D. Shear, *In Reversal, Obama Says U.S. Soldiers Will Stay in Afghanistan to 2017*, "New York Times", 15 October 2015, <http://www.nytimes.com/2015/10/16/world/asia/obama-troop-withdrawal-afghanistan.html> [dostęp: 22.12.2016].

³¹ N. Rahim, D. Jolly, A. Shakib, *Kunduz Residents Live in Fear of Taliban's Return*, "New York Times", 6 February 2016, <http://www.nytimes.com/2016/02/07/world/asia/kunduz-residents-live-in-fear-of-talibans-return.html> [dostęp: 22.12.2016].

³² N. Wakif, *Residents flee as Afghan troops battle Taliban in city of Kunduz*, "Reuters", 5 October 2016, <http://www.reuters.com/article/us-afghanistan-taliban-idUSKCN1250TQ> [dostęp: 24.12.2016].

³³ K. Calamur, *The Battle for Kunduz*, "The Atlantic", 3 October 2016, <http://www.theatlantic.com/news/archive/2016/10/kunduz-afghanistan/502622/> [dostęp: 24.12.2016]; *Government forces kill 64 militants in Afghanistan*, 8 October 2016, <http://english.cctv.com/2016/10/08/VIDEuwsp8gqi5XpLH90jCgN161008.shtml> [dostęp: 24.12.2016].

i zdemoralizowani. Nie są to oczywiście tylko problemy tego regionu kraju. W połowie 2016 roku 34,4% terytorium Afganistanu miało znajdować się pod kontrolą zbrojnej opozycji, w tym głównie talibów. W 2015 roku 5,5 tys. funkcjonariuszy i żołnierzy ANSF zostało zabitych, a ponad 14 tys. rannych. Sytuacją nagminną jest ich ucieczka z posterunków w obliczu ataku sił rebelianckich³⁴. Bitwy o Kunduz, jak również ataki rebeliantów w innych regionach kraju odkrywają słabość ANSF w zakresie wywiadu, dowodzenia, zdolności do szybkiego reagowania, logistyki, a także ogólnego poziomu wykształcenia i morale. Jest to o tyle problematyczne, że po zakończeniu operacji ISAF przejęły one pełną odpowiedzialność za bezpieczeństwo Afganistanu.

Bibliografia

- Ali O., *The 2015 Insurgency in the North (3): The fall and recapture of Kunduz*, <https://www.afghanistan-analysts.org/the-2015-insurgency-in-the-north-3-the-fall-and-recapture-of-kunduz/>
- Al Jazeera and agencies, *NATO forces bolster Afghan troops in Battle for Kunduz*, "Al Jazeera", 30 September 2015, <http://www.aljazeera.com/news/2015/09/nato-forces-bolster-afghan-troops-battle-kunduz-150930054802878.html>
- At least 848 Afghan civilian casualties in Kunduz*; U.N, "Reuters", 12 December 2015, <https://www.reuters.com/article/us-afghanistan-fighting-report-idUSKBN0TV07720151212>.
- Baker K., *War in Afghanistan. A short History of Eighty Wars and Conflicts in Afghanistan and the North-West Frontier 1839–2011*, Rosenberg 2011.
- Calamur K., *The Battle for Kunduz*, "The Atlantic", 3 October 2016, <http://www.theatlantic.com/news/archive/2016/10/kunduz-afghanistan/502622/>
- Coghlan T., Yaqubi A., *Taliban vow to march on Kabul after winning fight for key city*, „The Times”, 30 September 2015, <https://www.thetimes.co.uk/article/taliban-vow-to-march-on-kabul-after-winning-fight-for-key-city-zx2mcrq8pg9>.
- Collins J. J., *Understanding War in Afghanistan*, Washington D.C. 2011. Contact Reporter, *U.S. airstrikes back Afghan push to retake city from Taliban*, "Chicago Tribune", 30 September 2015, <http://www.chicagotribune.com/news/nationworld/ct-afghanistan-taliban-kunduz-20150930-story.html>

³⁴ TRTWorld, op. cit.

- Gersz A., *Afganistan: Krwawe walki o Kunduz. Siły rządowe próbują odbić miasto z rąk talibów*, „Polska Times”, 30 września 2015, <http://www.polskatimes.pl/arttykul/8959402,afganistan-krwawe-walki-o-kunduz-sily-rzadowe-probuja-odbic-miasto-z-rak-talibow,id,t.html>
- Government forces kill 64 militants in Afghanistan*, 8 October 2016, <http://english.cctv.com/2016/10/08/VIDEuwsp8gqi5XpLIH90jCgN161008.shtml>
- Graham-Harrison E., *However long it lasts, Taliban capture of Kunduz is a major blow to Afghan government*, „The Guardian”, 29 September 2015, <http://www.theguardian.com/world/2015/sep/29/taliban-capture-kunduz-major-blow-afghan-government>
- Gupta P., *Q&A: The Taliban's child soldiers in Kunduz*, „Al Jazeera”, 14 October 2015, <http://www.aljazeera.com/news/2015/10/qa-taliban-child-soldiers-kunduz-151014110739457.html>
- Hamdard H., *Security forces retreat from Kunduz City's Bala Hisar*, 30 September 2015, <http://www.pajhwok.com/en/2015/09/30/security-forces-retreat-kunduz-city%E2%80%99s-bala-hisar>
- Jones S. G., *In the Graveyard of Empires. America's War in Afghanistan*, New York–London 2010.
- Jureńczyk Ł., *Polska misja w Afganistanie. Wojsko Polskie w operacji reagowania kryzysowego NATO*, Bydgoszcz 2016.
- Jureńczyk Ł., *Wojna z talibami i Al-Kaidą. Afganistan w latach 1994–2012*, Toruń 2013.
- Qazi S., *Air strike kills MSF medical Staff in Afghanistan*, „Al Jazeera”, 3 October 2015, <http://www.aljazeera.com/news/2015/10/aid-workers-killed-air-strike-afghan-hospital-kunduz-151003043052500.html>
- Rahim N., Jolly D., Shakib A., *Kunduz Residents Live in Fear of Taliban's Return*, „New York Times”, 6 February 2016, <http://www.nytimes.com/2016/02/07/world/asia/kunduz-residents-live-in-fear-of-talibans-return.html>
- Rahim N., Nordland R., *2 U.S. Soldiers and 30 Afghans Killed in Kunduz Battle*, „New York Times”, 3 November 2016, http://www.nytimes.com/2016/11/04/world/asia/us-military-afghanistan-kunduz.html?_r=0
- Raubo J., *Kunduz w rękach Talibów. „Przykład afgańskiej rzeczywistości”*, „Defence24.pl”, 29 września 2015 r., <http://www.defence24.pl/265505,kunduz-w-rekach-talibow-przyklad-afganskej-rzeczywistosci#>
- Rosenberg M., Coldstein J., *U.S. Role in Afghanistan Turns to Combat Again, With a Tragic Error*, „New York Times”, 8 May 2016, <http://www.nytimes.com/2016/05/09/world/asia/afghanistan-taliban-kunduz-doctors-without-borders-airstrike.html>

- Rosenberg M., Shear M. D., *In Reversal, Obama Says U.S. Soldiers Will Stay in Afghanistan to 2017*, "New York Times", 15 October 2015, <http://www.nytimes.com/2015/10/16/world/asia/obama-troop-withdrawal-afghanistan.html>
- Sinno A. H., *Organizations at War in Afghanistan and Beyond*, Ithaca 2008.
- Taliban Kunduz attack: *Afghan forces claim control of city*, "BBC News", 1 October 2015 (aktualizacja 13 October 2015), <http://www.bbc.com/news/world-asia-34409292>.
- TRTWorld, *What the battle of Kunduz means for Afghanistan*, 5 October 2016, <http://www.trtworld.com/asia/what-the-battle-of-kunduz-means-for-afghanistan-200356>
- Wakif N., *Residents flee as Afghan troops battle Taliban in city of Kunduz*, "Reuters", 5 October 2016, <http://www.reuters.com/article/us-afghanistan-taliban-idUSKCN1250TQ>